

Nieuwjaarsconcert zondag 2 januari 2011
Ensemble Airco
Hotel NH Sparrenhorst, Nunspeet

Inhoud

- 2 Programma 2 januari 2011
- 3 Over Ensemble Airco
- 4-5 Toelichting door Hans Maas
  - a Contactadressen en concertlocaties
  - b Agenda seizoen 2010/11
  - c Bestelformulier abonnementen

randmeer
concerten

Nieuwjaarsconcert
6e Randmeerconcert - seizoen 2010/2011
zondag 2 januari 2011 14.00 uur
Hotel NH Sparrenhorst - Nunspeet

Ensemble Airco

Franz Adolf Berwald
(1796-1868)

Septet in Bes (1828-1828)

- *Introduzione. Adagio, Allegro con molto*
- *Poco adagio*
- *Finale. Allegro con spirito*

Richard Strauss
(1864-1949)

Till Eulenspiegel einmal anders! op. 28

Bew. voor viool, klarinet, fagot, hoorn en contrabas
door Franz Hasenörhl (1885-1970)

~ pauze ~

Franz Schubert
(1797-1828)

Octet in F, op. 166 posth. D 803 (1827)

- *Adagio. Allegro.*
- *Adagio*
- *Allegro vivace. Trio.*
- *Andante con variazioni*
- *Menuetto. Allegretto.*
- *Andante molto. Allegro*

Ensemble Airco

Céleste Zéwald, klarinet

Het **Ensemble A(i)rco** werd in 2008 opgericht en heeft inmiddels een speciale plaats op de concertpodia ingenomen. De bijzondere bezetting van vier strijkers (arco) en drie blazers (air) is gebaseerd op het beroemde Septet in Es van Beethoven. Deze combinatie maakt het mogelijk kamermuziekwerken te programmeren die normaal niet vaak in de concertzaal klinken. Het ensemble was al op veel Nederlandse podia, waaronder het Amsterdamse Concertgebouw en het Muziekgebouw aan het IJ, te horen. Ook werden concerten live op Radio 4 uitgezonden. In 2009 was het Ensemble A(i)rco te gast in de prestigieuze concertserie van de Bosphorus Universiteit in Istanbul (Turkije). In 2010 trad het op in de serie Robeco Zomerconcerten van het Concertgebouw Amsterdam.

Als veelzijdige en enthousiaste kamermusici spelen zij in verschillende, succesvolle ensembles en treden op internationale podia op. Zo speelden leden van het ensemble in de series 'Rising Stars', 'Artist International Debut' en 'New Masters on tour' en waren zij te horen op prestigieuze kamermuziekfestivals in Europa en de Verenigde Staten. Daarnaast zijn zij laureaten van nationale en internationale concoursen en nemen zij prominente posities in de Nederlandse orkesten in.

Ewout van Dingstee, cello

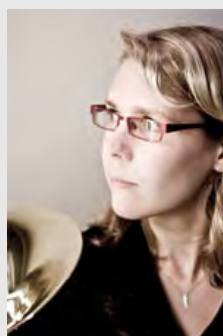
Hun passie voor kamermuziek brengt de musici samen in het Ensemble A(i)rco, dat afwisselende programma's en hoog niveau met elkaar verbindt. Naast bekende meesterwerken van bijvoorbeeld Beethoven, Schubert, Strauss en Mozart heeft het ensemble werken van minder bekende componisten als Berwald, Crusell en Kreutzer op het repertoire. Daarbij heeft het ensemble ook speciale aandacht voor nieuwe en Nederlandse composities voor de combinatie van strijkers en blazers. Regelmatig nodigt het Ensemble A(i)rco gastmusici uit om het veelzijdige repertoire in verrassende combinaties op het programma te kunnen nemen.

Samenstelling van het ensemble bij het nieuwjaarsconcert:

Tiziana Pintus (viool), Naomi Peters (viool), Laura van der Stoep (altviool), Ewout van Dingstee (cello), Rob Dirksen (contrabas), Céleste Zewald (klarinet), Birgit Strahl (fagot), Corina Liefers(hoorn).

Laura van der Stoep, altviool

Corina Liefers, hoorn

Birgit Strahl, fagot

Toelichting 1/2

Veel van de kamermuziek voor gemengde bezettingen van blazers en strijkers dateert uit de periode rond 1800. Het was toen een geliefd genre, met name in kringen van rijke, adellijke muzikliefhebbers, die zelf vaak uitstekende amateurmusici waren. Wat betreft opzet en karakter sluit deze muziek nauw aan bij de lichtere vormen zoals serenades en divertimenti uit de tijd van Haydn en Mozart. Dat geldt ook voor het succesvolle Septet op. 20 uit 1799 voor klarinet, fagot, hoorn, viool, altviool, cello en contrabas van Beethoven, jarenlang zijn meestgespeelde werk. (Dat was overigens een succes waar Beethoven gemengde gevoelens over had, want zijn ambities lagen toch bij serieuzere genres.) Beethovens Septet diende dan ook als inspiratiebron voor verschillende andere werken uit de vroege negentiende eeuw. We horen vandaag twee voorbeelden.

Het eerste is het Grand Septet in Bes voor precies dezelfde bezetting van **Franz Berwald**, een Zweedse bijna-leeftijdgenoot van Schubert, die tegenwoordig

vooral bekend is om zijn vier symfonieën. Berwald maakte zijn debuut als vioolwonderkind al op tienjarige leeftijd en speelde al voor zijn twintigste in de Koninklijke Hofkapel in Stockholm. Tegenwoordig geldt hij als de belangrijkste Zweedse componist uit de negentiende eeuw, hoewel zijn muziek tijdens zijn leven weinig werd gewaardeerd door zijn overwegend conservatief ingestelde landgenoten. Het Septet dateert uit 1828, maar is vermoedelijk een herziene versie van een vroeg werk, geschreven in 1817 en voor het eerst uitgevoerd in januari 1818.

Al vanaf de langzame inleiding van het eerste deel is duidelijk dat Berwald andere wegen bewandelt dan zijn grote voorganger. Critici maakten meteen bezwaar tegen Berwalds ongebreidelde fantasie, vooral wat betreft veranderingen van toonsoort, en zij hadden daarmee zeker een opvallend kenmerk van

zijn stijl te pakken. Ook valt op dat de blazers vaker dan bij Beethoven een solistische rol krijgen toebedeeld. Anders dan de meeste divertimento-achtige ensemblewerken uit de late achttiende eeuw, die uit vijf of meer delen bestaan, is Berwald voor zijn Septet uitgegaan van de vier delen van klassieke symfonieën en strijkkwartetten. Daarbij heeft hij bovendien het scherzo, normaal het derde deel van een symfonie, als een soort tussenvoegsel opgenomen in het langzame deel, zodat er uiteindelijk maar drie delen zijn. De Finale doet denken aan de finale van een komische opera: verschillende personages kwebbelen en kibbelen er lustig op los, vallen elkaar in de rede en raken in verwarring door onverwachte gebeurtenissen, maar uiteindelijk loopt alles goed af.

Richard Strauss' carrière als componist is ruwweg in twee periodes te verdelen. Voor 1900 kreeg hij als componist grote bekendheid met zijn symfonische gedichten, orkestwerken die, in de woorden van Liszt, de 'uitvinder' van het symfonisch gedicht, 'de emotionele realiteit' van een buitenmuzikaal onderwerp - een verhaal, gedicht, schilderij, filosofische beschouwing - tot uitdrukking brengen. Later legde Strauss zich vooral toe op opera's. Till Eulenspiegels lustige Streiche ('Tijl Uilenspiegels schelmenstreken') is het bekendste en zeker ook het vrolijkste van Strauss' symfonische gedichten. Het is geïnspireerd op een oud Duits volksverhaal (de Nederlandse 'Tijl Uilenspiegel' is een bewerking), waarvan de oudste gedrukte versie verscheen in 1515. Telkens weer weet Tijl zijn medemens voor de gek te houden en zo hun zwakheden bloot te leggen - de naam 'Uilenspiegel' wordt wel eens opgevat als 'ulieden spiegel'.

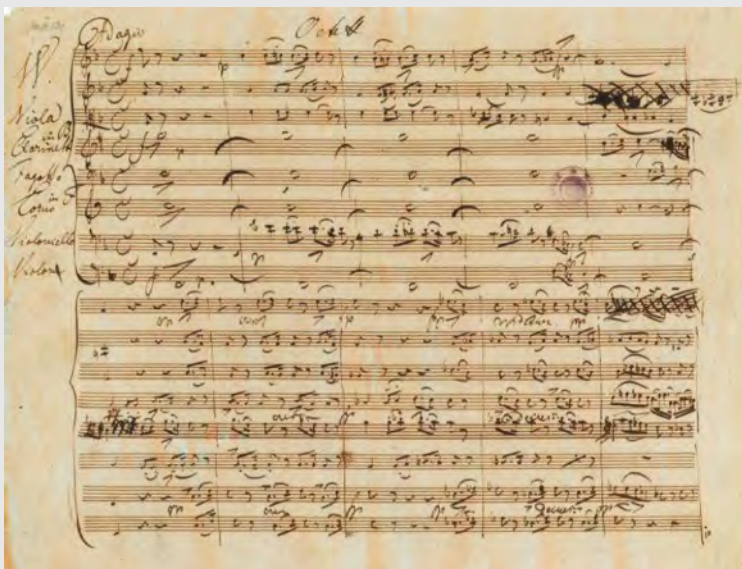
Strauss voegde aan de titel nog toe: 'nach alter Schelmenweise in Rondeauforn', 'naar de oude schelmengewoonte in Rondeauvorm'. Dat houdt in dat er een hoofdthema is, een refrein, dat een aantal keren terugkomt. In dit geval is het refrein de muzikale uitbeelding van het spottende lachje van Tijl na iedere 'poets' die hij anderen heeft gebakken, tot en met de executie van Tijl. De 'coupletten' tussen de refreinen beelden dan de verschillende episodes van het verhaal uit. In zijn eigen partituur heeft Strauss de titels van die episodes precies aangegeven, maar hij wilde niet dat het publiek de details van het 'programma' zou volgen. Toen de dirigent van de première, Franz Wüllner, ernaar vroeg, antwoordde Strauss: 'Het is

mij onmogelijk een programma bij Eulenspiegel te geven. In woorden weergeven waar ik bij de afzonderlijke delen aan heb gedacht, zou vervloekt komisch werken en veel aanstoot geven. Zullen we deze keer de luitjes maar zelf de noten laten kraken, die de schelm ze aanreikt?' Daar kunnen we ons dus maar beter bij aansluiten.

De bewerking voor viool, klarinet, hoorn, fagot en contrabas van de Oostenrijkse componist en musicoloog Franz Hasenöhr (1885-1970) draagt de titel Till Eulenspiegel, eenmaal anders! en dateert uit 1954. Hasenöhr heeft Strauss' grote orkestbezetting virtuoos vertaald naar de minimale middelen van het kwintet, optimaal gebruik makend van de verschillende klankkleuren die dit kleine ensemble toch rijk is. Een aantal passages heeft hij daarbij flink ingekort, omdat je met een kwintet nu eenmaal minder mogelijkheden voor grote ontwikkelingen hebt dan met Strauss' laatromantische reuzenorkest.

Toelichting 2/2

Franz Schubert was misschien wel de eerste componist in de muziekgeschiedenis die zichzelf inderdaad vooral als componist zag, en niet als uitvoerend musicus. Al in zijn tienerjaren componeerde hij het ene stuk na het andere, vaak zonder dat duidelijk was of zijn werk zou worden uitgevoerd. Componeren in opdracht deed hij zelden – wat jammer voor hem was, want hij had deze vorm van inkomsten heel goed kunnen gebruiken. Het beroemde Octet uit 1824 vormt in dit opzicht een grote uitzondering: het was een bestelling van Graaf Ferdinand Troyer, administrator van beroep en een uitstekende amateurklarinettist. Graaf Troyer had met zoveel woorden gevraagd om een werk in de trant van Beethovens Septet, en zo'n opdracht was eigenlijk een kolfje naar Schuberts hand: Beethoven was zijn idool, en om zich te oefenen gebruikte hij wel vaker werken van grote voorgangers (naast Beethoven vooral Mozart) als model. Maar hoezeer hij ook werkte aan de hand van een voorbeeld, hij bleef altijd zichzelf en het resultaat klonk als volkomen onmiskenbaar Schubert. Dat is ook nu het geval.

Origineel notenschrift van Schuberts Octet

plaats natuurlijk de klarinet van zijn opdrachtgever, en daarnaast vooral de hoorn. De bezetting gaf Schubert ook volop de gelegenheid voor kleine dialogues tussen telkens andere instrumenten en groepen; een feest voor het publiek, en ook voor de spelers. In navolging van Beethoven begint het grootschalige laatste deel, net als het eerste, met een langzame inleiding, maar nu zelfs in mineur, donker, dreigend, onheilspellend. In het Allegro dat volgt schijnt de zon weer, op een korte passage vlak voor het einde na.

Voor het Octet voegde Schubert aan de septet-bezetting nog een tweede viool toe; de indeling in zes delen nam hij van Beethoven over. Het zijn de vier delen die we kennen van veel strijkkwartetten, waaraan er twee zijn toegevoegd: een tweede menuet met trio en een thema met variaties. In alle delen heeft Schubert duidelijk zijn best gedaan om verschillende instrumenten solistisch aan bod te laten komen, in de eerste

Het eerstvolgende concert is gewijd aan Franz Liszt. Een bijzonder concert van Yoram Ish-Hurwitz! Zaterdag 22 januari 2011 in De Dialoog in Ermelo

Pelgrimsjaren

Speciale editie
200 jaar Franz Liszt

Yoram Ish-Hurwitz
piano

Aukelien van Hoytema
literaire omlijsting

www.pelgrimsjaren.com

Agenda 2010-2011

- 1 zaterdag 18 september 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Ensemble Caméléon met Sonja van Beek en Joris van Rijn (viool), Joël Waterman (altviool), Floris Mijnders (cello), Johan van Iersel (cello)
- 2 zaterdag 2 oktober 20 uur Zeewolde Open Haven
The Amsterdam String Quartet m.m.v. Teunis van der Zwart en Gijs Laceulle (hoorn)
- 3 zaterdag 23 oktober 20 uur Ermelo Lukaskerk
Riko Fukuda (fortepiano)
- 4 zondag 14 november 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Lisa Jacobs (viool) en Ksenia Kouzmenko (piano)
- 5 zondag 28 november 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Doris Hochscheid (cello) en Frans van Ruth (piano)
- 6 zondag 2 januari 14 uur Nunspeet Hotel NH Sparrenhorst
Ensemble A(i)rco met Tiziana Pintus (viool), Naomi Peters (viool), Laura van der Stoep (altviool), Ewout van Dingstee (cello), Rob Dirksen (contrabas), Céleste Zéwald (klarinet), Birgit Strahl (fagot), Corina Lievers (hoorn)
- 7 zaterdag 22 januari 20 uur Ermelo De Dialoog
Yoram Ish-Hurwitz (piano) m.m.v. Aukelien van Hoytema (toelichting) 'Pelgrimstochten' van Liszt
- 8 zondag 6 februari 14 uur Nunspeet Hotel Vennendal
Lavinia Meijer (harp)
- 9 zondag 20 februari 11 en 14 uur Harderwijk Catharinakapel
Judith Landman (fluit) en Bernd Brackman (piano)
- 10 zaterdag 5 maart 20 uur Zeewolde Open Haven
Orlando Kwintet (blaaskwintet) met Marieke Schneemann (fluit), Pauline Oostenrijk (hobo), Lars Wouters van den Oudenweijer (klarinet), Bram van Sambeek (fagot), Ron Schaaper (hoorn)
- 11 zaterdag 19 maart 20 uur Ermelo Lukaskerk
Vermeer Trio met Jeroen Bal (piano), Tjeerd Top (viool), Johan van Iersel (cello)
- 12 zaterdag 2 april 20 uur Putten Kasteel De Vanenburg
Mariana Izman (piano)

Onze contactpersonen geven u graag informatie:

voor Nunspeet
dhr. W.J. Bömer

E-mail: info-nunspeet@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 252968

voor Harderwijk
dhr. W. Molendijk

E-mail: info-harderwijk@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 421704

voor Ermelo
mevr. H. van Manen-Aartsen

E-mail: info-ermelo@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 563634

voor Putten
dhr. L. van Wijk

E-mail: info-putten@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 353842

voor Zeewolde
dhr. H. W. de Wit

E-mail: info-zeewolde@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 036 5223272

secretariaat
dhr. R.G. Lemmens

E-mail: secretaris@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 415593
Guido Gezellelaan 36, 3842 XM Harderwijk

financiën
dhr. H. Berkouwer

E-mail: penningmeester@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0577 411242
Hertlaan 3, 8076 PG Vierhouten

concertcoördinator:
dhr. R.A. Norg

E-mail: coordinator@randmeerconcerten.nl
Telefoon: 0341 551703
Margrietlaan 9, 3851 RS Ermelo

publiciteit/perscontacten:
dhr. M. de Lussanet

E-mail: publiciteit@randmeerconcerten.nl

websitebeheer en
Randmeerconcertbrieven:
dhr. A.P. Kuiper

E-mail: media@randmeerconcerten.nl

website Randmeerconcerten

www.randmeerconcerten.nl

aanvraag programmaboekje, zie secretariaat of vul het formulier op de website in.

reservering concerten door abonneementhouders, zie website

Adressen van de concertlocaties:

Ermelo De Dialoog Raadhuisplein 4, 3851 NT

Ermelo Lukaskerk Landgoed Veldwijk 3853 LC

Putten Kasteel De Vanenburg Vanenburgerallee 13, 3882 RH

Zeewolde Open Haven Kerkplein 8, 3891 ED

Harderwijk Catharinakapel Klooster 1, 3841 EN

Nunspeet Hotel Vennendal Vennenpad 5, 8072 PX

Nunspeet Hotel De Sparrenhorst Eperweg 46 8072 DB

Zeewolde Open Haven Kerkplein 8, 3891 ED

Randmeerconcerten 2010-2011 - bestelformulier voor abonnementen

dhr. en/of mevr. _____

adres _____

postcode en plaats _____

telefoon _____

e-mail *) _____

*) indien u de gratis Randmeerconcertbrief per e-mail wilt ontvangen

Bestelt hierbij:

_____ abonnement(en) voor 7 concerten à €98,- in totaal € _____

(u hoeft niet aan te geven welke 7 concerten van de 12 concerten u wilt bezoeken)

_____ passe-partout(s) voor alle 12 concerten à € 144 in totaal € _____

_____ vriendenbijdrage(n) à € 15 (of meer) per persoon in totaal € _____

(u dient zich elk jaar opnieuw op te geven)

totaal € _____

En (gelieve uw keuze aan te geven door een kruisje in het vakje)

machtigt de St. Randmeerconcerten om dit totaalbedrag éénmalig af te schrijven van

rekening _____

t.n.v. _____

te _____

maakt dit bedrag over naar rekening 3177.78.722 t.n.v. St. Randmeerconcerten te Vierhouten

plaats en datum: _____

handtekening voor akkoord: _____

Randmeerconcerten

klinken

als kamermuziek in uw oren!

The text 'randmeerconcerten' is written in a bold, black, sans-serif font, slanted upwards from left to right. The letters are partially obscured by a series of five red, 3D-style circles that appear to be falling or rolling down the text, creating a sense of motion and depth.

randmeerconcerten